

การเติบโตของมหาวิทยาลัยกับการขยายตัวของเมืองในจังหวัดนครปฐม

จิตาภา ชมชิต และ ภาสินี ศศิโรจน์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการเติบโตของมหาวิทยาลัยในจังหวัดนครปฐม วิเคราะห์แบบรูปการขยายตัวของเมืองในจังหวัดนครปฐม และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของมหาวิทยาลัยกับการขยายตัวของเมืองในจังหวัดนครปฐม วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการแปลภาพถ่ายจากดาวเทียม Landsat 5-TM และการแปลตีความชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินประกอบการสำรวจภาคสนามโดยตรง และรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณได้จากเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่าการเติบโตของมหาวิทยาลัยในจังหวัดนครปฐม กำเนิดจากการจัดตั้งวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ของรัฐ 3 แห่ง ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม อำเภอกำแพงแสนและอำเภอบางแพ ในระหว่างปี 2511-2522 ในส่วนของแบบรูปการขยายตัวของเมือง พบว่าอำเภอบางแพ ซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมหิดล ตกอยู่ในสภาวะการกลายเป็นเมือง โดยมีค่าความเป็นเมืองสูงถึง 0.55 และเป็นอำเภอที่มีความสะดวกในการเข้าถึงกรุงเทพมหานครมากที่สุด เมื่อพิจารณาสัดส่วนมูลค่าการผลิตพบว่าสาขาการศึกษาเป็นสาขาที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมากที่สุด เมื่อเทียบกับสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์เชิงที่ตั้ง พบว่าการเติบโตของมหาวิทยาลัยส่งผลให้สาขาการศึกษาเป็นสาขาที่จังหวัดนครปฐมมีความชำนาญไม่ว่าจะเปรียบเทียบกับภูมิภาคมหานครหรือกับประเทศก็ตาม ผลการศึกษาด้านการขยายตัวของพื้นที่ปลูกสร้างโดยรอบมหาวิทยาลัย พบว่าอำเภอกำแพงแสน ซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีพื้นที่เมืองเพิ่มขึ้น 1.53 ตารางกิโลเมตร ในระหว่างปี 2544-2554 และพบการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดบริเวณด้านหน้ามหาวิทยาลัยและในซอยใกล้มหาวิทยาลัย จากการสัมภาษณ์ผู้ใช้อาคารบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย พบว่าร้อยละ 66 คิดว่ามหาวิทยาลัยมีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่ตั้งที่ใช้ประกอบกิจการต่างๆ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการใช้ที่ดินและพัฒนาพื้นที่ ควรส่งเสริมให้มีการจัดระเบียบการใช้ที่ดินให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ: การเติบโตของมหาวิทยาลัย การขยายตัวของเมือง จังหวัดนครปฐม